

Základní škola a mateřská škola Bohdalov
Bohdalov 205, 592 13 Bohdalov

ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE

ZŠ a MŠ Bohdalov

ODBOBÍ 2023/2026

Zpracovala: Mgr. Jana Chmelíková
školní metodik prevence

Obsah Školní preventivní strategie

1. Současný stav problematiky

- ✓ školní preventivní strategie
- ✓ hlavní aktivity
- ✓ vztah učitel – žák
- ✓ skupinová práce
- ✓ projektové vyučování a celoškolní projekty
- ✓ individualizované hodnocení, slovní hodnocení, sebehodnocení, zpětná vazba skupiny
- ✓ komunikace s rodiči, veřejností
- ✓ pedagogická diagnostika
- ✓ řešení přestupků
- ✓ zveřejnění informací

2. Personální zajištění prevence

- ✓ výchovný poradce
- ✓ metodik prevence
- ✓ pedagogové
- ✓ ředitel školy

3. Potřebnost projektu

- ✓ problémy v oblasti primární prevence u dětí a žáků

4. Cíle projektu

- ✓ dlouhodobé
- ✓ střednědobé
- ✓ krátkodobé

5. Vymezení cílové skupiny

6. Způsob realizace

- ✓ základní kompetence prevence
- ✓ klíčové vyučovací oblasti

7. Znalostní kompetence žáků

8. Metody a formy, jakými budou dílčí aktivity řešeny

9. Vyhodnocení preventivní strategie

1. Současný stav problematiky

- ✓ škola vytváří tento program jako základní nástroj prevence,
- ✓ jde o komplexní systémový prvek v realizaci preventivních aktivit, program je vyhodnocován, sleduje se účinnost a průběh,
- ✓ nárůst rizikového chování v populaci mládeže a dětí školního věku se stává celospolečenským problémem. Děti patří k nejohroženější skupině. Proto je důležité zahájit primární prevenci právě v době základní školní docházky, poskytnout žákům co nejvíce informací (přiměřeně k věku žáků), naslouchat jejich problémům a otevřeně s nimi hovořit i na neformální úrovni.

Školní preventivní strategie

- a) je dlouhodobým preventivním programem pro školy
- b) je součástí školního vzdělávacího programu ZŠ a MŠ Bohdalov, který vychází z příslušného rámcového vzdělávacího programu
- c) vychází z omezených časových, personálních a finančních investic se zaměřením na nejvyšší efektivitu
- d) jasně definuje dlouhodobé a krátkodobé cíle
- e) je naplánována tak, aby mohla být řádně uskutečňována
- f) přizpůsobuje se kulturním a sociálním okolnostem
- g) oddaluje, brání nebo snižuje výskyt rizikového chování
- h) zvyšuje schopnost žáků činit informovaná a zodpovědná rozhodnutí
- i) má dlouhotrvající výsledky
- j) pojmenovává problémy z oblasti rizikového chování
- k) pomáhá zejména těm jedincům, kteří pocházejí z nejvíce ohrožených skupin (minoritám, cizincům, pacientům či dětem) při ochraně jejich lidských práv
- l) podporuje zdravý životní styl, tj. harmonickou rovnováhu tělesných a duševních funkcí s pocitem spokojenosti, chuti do života, tělesného i duševního blaha (výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, výživa a pohybové aktivity)
- m) poskytuje podněty ke zpracování Minimálního preventivního programu

Hlavní aktivity

- a) odpovědnost za systematické vzdělávání pedagogických pracovníků v metodikách preventivní výchovy, v technikách pedagogické preventivní práce, nácviky praktických psychologických a sociálně psychologických dovedností, techniky rozvíjení osobnosti, metody vytváření pozitivních vztahů mezi žáky a řešení problémových situací
- b) systémové zavádění etické a právní výchovy, výchovy ke zdravému životnímu stylu, oblastí preventivní výchovy do výuky
- c) uplatňování různých forem a metod působení na jednotlivce a skupiny dětí, zaměřeného na podporu rozvoje jejich osobnosti a sociálního chování
- d) vytváření podmínek pro smysluplné využití volného času dětí
- e) spolupráce s rodiči a osvětová činnost pro rodiče v oblasti zdravého životního stylu

- f) průběžné sledování konkrétních podmínek a situace ve škole z hlediska rizik výskytu rizikového chování a uplatňování různých forem a metod umožňujících včasné zachycení ohrožených dětí
- g) diferencované uplatňování preventivních aktivit a programů speciálně zaměřených na jednotlivé rizikové skupiny dětí
- h) poskytování poradenských služeb a zajišťování poradenských služeb specializovaných poradenských a preventivních zařízení pro žáky, rodiče a pedagogy

Vztah učitel – žák

- a) budujeme vzájemnou důvěru mezi učitelem a žákem
- b) žák ví, že se může na učitele obrátit a bude respektován jeho názor, jeho potřeby,
- c) učitel se zajímá o žáka, podněcuje dialog, získává důvěru žáka i prostřednictvím budování vztahu s rodinou, sociálním prostředím žáka
- d) při řešení problémů je učitel otevřen komunikaci s žákem, s rodičem, širší rodinou, ostatními pedagogy, výchovným poradcem
- e) na základě dosažení dohody o společných cílech a postupech dochází k celkové a jednotné podpoře žáka

Skupinová práce

- a) žáci ve vyučovacích hodinách spolupracují ve dvojicích, ve skupinách, ve skupinách napříč třídami,
- b) učitel věnuje pozornost spolupráci ve skupinách, podporuje naslouchání, zapojení všech členů skupiny, reflektuje s žáky skupinovou práci a podporuje tak rozvoj kompetencí týmové práce, řešení konfliktu (učitel podporuje odpovědnost žáka za řešení konfliktu)
- c) žáci se učí vést diskuzi, vyjadřovat své názory, naslouchat druhým a vhodným způsobem reagovat na kritiku

Projektové vyučování a celoškolské projekty

- a) v rámci projektů se žáci mohou blíže seznámit s děním kolem sebe a aktuálními tématy
- b) celoškolský projekt podporuje spolupráci žáků napříč třídami. Žáci se navzájem poznávají a dokáží spolupracovat starší s mladšími, je to podstatný prvek prevence šikany starších žáků vůči mladším.

Individualizované hodnocení, slovní hodnocení, sebehodnocení, zpětná vazba skupiny

- a) žáci dostávají komplexní zpětnou vazbu od učitele
- b) jsou informováni o svém pokroku i nedostacích, je oceňováno úsilí žáka a míra jeho pokroku bez srovnávání s výkonem ostatních, je podporován jeho individuální talent a zájem
- c) pomáháme žákovi vybudovat si důvěru v sebe, ve vlastní síly, pozitivní vztah k okolnímu světu

Komunikace s rodiči, veřejností

- a) učitelé nabízejí všem rodičům možnost individuální konzultace
- b) rodiče budou informovat především třídní učitelé na třídních schůzkách, informovanost bude zaměřena zejména na oblast prevence užívání návykových látek a šikany

- c) pokud rodiče projeví zájem, rádi pro ně zajistíme alespoň jeden seminář nebo besedu s odborníkem, na jejich dotazy a připomínky budeme zpětně reagovat.

Pedagogická diagnostika

- a) učitel věnuje pozornost žákům, registruje signály o možném problému žáka a hledá příčiny a vhodné formy nápravy
- b) pokud je třeba, spolupracuje s rodiči a výchovným poradcem, který se zapojí do diagnostického a terapeutického procesu, případně je využíváno dalších odborných institucí (např. PPP, SPC)

Řešení přestupků

- a) porušování školního řádu, týkajícího se držení, distribuce a užívání návykových látek v prostorách školy, je klasifikováno jako hrubý přestupek a jsou vyvozeny patřičné sankce,
- b) jsou sledovány i další sociálně patologické jevy - šikana, vandalismus, brutalita, rasismus atd. Při jejich zjištění jsou navržena cílená opatření. V případě, kdy selže prevence ve škole, bude přistoupeno k následujícím opatřením:
 1. individuální pohovor se žákem
 2. jednání s rodiči
 3. doporučení kontaktu s odborníky
 4. v případě nezájmu rodičů uvědomění sociálního odboru, oddělení péče o dítě
 5. v případě dealerství oznámení Policii ČR

Zveřejnění informací

- a) informace budou zveřejňovány na nástěnce v budově školy
- b) důležitá telefonní čísla a informace obsahující důležité adresy (linky důvěry apod.) a další informace, které se vztahují k tématům zařazeným do Minimálního preventivního programu, zásady první pomoci při výskytu šikany, získávají žáci během třídnických hodin a v hodinách občanské výchovy a výchovy ke zdraví
- c) na výběru témat umístěných na nástěnce se mohou žáci sami podílet právě svými dotazy vhažovanými do schránky důvěry, či po společné domluvě na schůzce žakovského parlamentu,
- d) dalším informačním zdrojem pro žáky a hlavně vyučující je knihovna, během školního roku bude postupně doplňována dalšími tituly
- e) program bude propagován na školních webových stránkách

2. Personální zajištění prevence

Výchovný poradce

- a) koordinuje společně s metodikem prevence aktivity školy v oblasti prevence,
- b) aktivně nabízí učitelům a žákům možnost poradit se o svých problémech., zaměřuje se na žáky, kteří jsou ohroženi ve svém vývoji, sebepojetí, komunikaci s druhými,
- c) učitelé informují výchovného poradce o případech výskytu agresivního chování ve třídě, signálů o potížích žáka (osobnostní, rodinné, vztahové), náhlém i trvalém neúspěchu

- v učení, obtížné komunikaci, konfliktu s rodiči, porušování pravidel soužití ve škole žákem, krádežích ve třídách,
- d) navrhuje opatření, navrhuje řediteli školy svolání výchovné komise, vede individuální konzultace s dětmi, s rodiči, informuje o možnostech odborné péče a další pomoci
 - e) jedná se sociálním odborem, konzultuje problémy s odbornými pracovišti – SPC, PPP.

Metodik prevence

- a) spoluvytváří minimální preventivní program, podílí se na jeho realizaci
- b) komunikuje s učiteli v oblasti primární prevence, v případě vzniklého problému dává podněty k možné nápravě
- c) spolupracuje s institucemi a organizacemi v oblasti primární prevence
- d) koordinuje předávání informací o problematice rizikového chování ve škole, dokumentuje průběh preventivní práce školy
- e) hodnotí realizaci minimálního preventivního programu

Pedagogové

- a) věnují se v rámci výuky rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností, učí podle principů a metod v rámci koncepce školy
- b) provádějí průběžnou diagnostiku žáků a třídy, na pedagogických radách vzájemně hodnotí uplynulé období, konzultují případné problémy, navrhuje opatření
- c) třídní učitel je v kontaktu s rodiči žáků své třídy prostřednictvím třídních schůzek, osobních setkání a dalších možností komunikace

Ředitel školy

- a) sleduje efektivitu prevence rizikového chování
- b) sleduje problémy v kontextu celé školy a dělá personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole
- c) svolává v případě potřeby schůzky za účasti rodičů, pedagogů, pracovníků orgánů péče o dítě, psychologů apod.

3. Potřebnost projektu

- ✓ škola nepřejímá zodpovědnost za výchovu ke zdravému životnímu stylu, škola rodičům jen pomáhá v rozvoji dítěte jeho vzděláváním a socializací ve skupině dětí
- ✓ škola usiluje o integraci primárně preventivních aktivit, které sama poskytuje se službami specializovaných zařízení.

Problémy v oblasti primární prevence u dětí a mládeže jsou:

- a) nedostatečná ochrana dětí před alkoholem a pasivním kouřením v rodině a na veřejnosti
- b) vysoká společenská tolerance k legálním drogám
- c) mobilní telefony, Internet (sociální sítě, kyberprostor)
- d) liberalizace drogové politiky
- e) absence pocitu zodpovědnosti za vlastní zdraví
- f) podceňování primární prevence
- g) prevence pouze ve škole, po skončení vyučování nemožnost postihu, nekontrolovatelnost žáků
- h) nedostatečné pravomoci školních metodiků prevence

4. Cíle projektu

a) dlouhodobé

- ✓ základními cíli strategie primární prevence rizikového chování na období 2016-2019 jsou:
- a) výchova ke zdravému životnímu stylu
- b) rozvoj a podpora sociálních kompetencí
- c) vzdělávání školního metodika prevence
- d) vícezdrojové a víceleté financování projektů primární prevence,
- e) dlouhodobé projekty zaměřené na prevenci (spolupráce s centry, s odborníky, ...).

b) střednědobé

- a) vytváření metodických materiálů
- b) zapojování rodin do života školy
- c) pravidelné zapojování do projektů
- d) vytvoření a podpora systému víceletého financování pro oblast primární prevence rizikového chování
- e) školní preventivní strategii zařadit do školního vzdělávacího programu

c) krátkodobé

- a) zmapování potřeb v oblasti primární prevence
- b) finanční podpora školních preventivní strategie.

Cílem působení v oblasti prevence rizikového chování je dítě odpovědné za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené jeho věku

- a) s posílenou duševní odolností vůči stresu, negativním zážitkům a vlivům
- b) schopné dělat samostatná (a pokud možno správná) rozhodnutí
- c) přiměřenými sociálně psychologickými dovednostmi
- d) schopné řešit, případně schopné nalézt pomoc pro řešení problémů
- e) s vyhraněným negativním vztahem k návykovým látkám
- f) podílející se na tvorbě prostředí a životních podmínek

Prevence rizikového chování u dětí a mládeže zahrnuje především aktivity v oblastech prevence:

- a) užívání návykových látek, alkoholu, tabákových a nikotinových výrobků, anabolik, medikamentů a dalších látek,
- b) rizikové chování v dopravě,
- c) poruchy příjmu potravy,
- d) násilí, šikanování, kyberšikana, týrání a zneužívání dětí v rodině, domácí násilí,
- e) homofobie - nepřátelství vůči lidem s menšinovou sexuální orientací či pohlavní identitou,
- f) extremismus - xenofobie, rasismus, intolerance a antisemitismus,
- g) vandalismus,
- h) záškoláctví,
- i) krádeže,
- j) formy násilného chování - kriminalita, delikvence, vandalismus,
- k) netolismus (virtuální drogy) a patologické hráčství (gambling),
- l) sebepoškozování,
- m) nová náboženská hnutí, sekty,

- n) rizikové sexuální chování,
- o) subkultury,
- p) hazardní hraní,
- q) psychické krize.

5. Vymezení cílové skupiny

- a) strategie je zaměřena na všechny žáky 1. - 9. ročníku základní školy, se zvláštním přihlédnutím k dětem ze sociálně slabšího a málo podnětného rodinného prostředí, dětem s nedostatečným prospěchem a s některými typy specifických vývojových poruch chování
- b) u pedagogů je další vzdělávání zaměřeno na celý tým, se zvláštním přihlédnutím k začínajícím pedagogům a pedagogům bez odborné kvalifikace. Intenzivní vzdělávací aktivity jsou směřovány k pracovníkům, kteří zajišťují činnost školního poradenského pracoviště – výchovný poradce, metodik prevence.
- c) do systému informování jsou zapojeni všichni rodiče. Zvláštní pozornost je věnována skupinám rodičů tříd, kde se vyskytly negativní jevy jako šikana, nebo výskyt drog. Individuální pozornost je pak věnována rodičům žáků, u kterých byl zjištěn výskyt návykových látek, konzumace alkoholu a kouření, rodičům žáků – agresorů v případech šikany.

6. Způsob realizace

Základními kompetencemi prevence v rámci podpory zdraví a zdravého životního stylu jsou:

- a) **zvyšování sociální kompetence** – rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomění si důsledků jednání
- b) **posilování komunikačních dovedností** – zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku
- c) **vytváření pozitivního sociálního klimatu** – pocitu důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty
- d) **formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám** – pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistické postoje

Klíčové vyučovací oblasti jsou:

- a) **oblast přírodovědná**
např. biologie člověka, fyziologie, biologické účinky drog, chemické aspekty drog
- b) **oblast zdravého životního stylu**
např. výchova ke zdraví, osobní a duševní hygieně, podmínky správné výživy, volný čas

- c) **oblast společenskovední**
proces socializace jedince, užší a širší společenské prostředí, jedinec ve vzájemné interakci se sociálním prostředím
- d) **oblast rodinné a občanské výchovy**
postavení rodiny ve společnosti, vedení domácnosti, správná výživa, zdravý vývoj a příprava na život, formy komunikace, zvyšování sociální kompetence dětí
- e) **oblast sociálně právní**
právní aspekty drog, práva dítěte, význam a cíle reklamy
- f) **oblast sociální patologie**
postoj společnosti ke zneužívání drog, delikventní chování, kriminalita, xenofobie, šikanování, rasismus

Preventivní témata jsou nejčastěji frekventována v následujících předmětech:

- a) Výchova ke zdraví
- b) Občanská nauka
- c) Přírodopis
- d) Přírodověda, vlastivěda
- e) Český jazyk
- f) Prvouka
- g) Výtvarná výchova
- h) Tělesná výchova
- i) Chemie

7. Znalostní kompetence žáků

1.– 3. ročník

- a) žáci dokáží pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, užíváním drog, zneužíváním léků
- b) znají jednoduché způsoby odmítání návykových látek
- c) znají hodnotu zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu
- d) mají vědomosti jak udržovat zdraví a o zdravém životním stylu
- e) mají právní povědomí v oblasti sociálně patologických jevů

3. – 5. ročník

- a) žáci mají povědomí o zdraví jako základní lidské hodnotě
- b) znají činnosti, které jsou vhodné z hlediska zdraví zařadit do denního režimu, osvojují si zdravý životní styl
- c) podrobně znají zdravotní a sociální rizika návykových látek a argumenty ve prospěch zdraví
- d) znají zákony omezující kouření, požívání alkoholu a zákony týkající se užívání a šíření drog
- e) umí komunikovat se službami poskytujícími poradenskou pomoc
- f) umí pojmenovat základní mezilidské vztahy
- g) umí rozpoznat projevy lidské nesnášenlivosti
- h) ví, na koho se obrátit v případě, že někdo ohrožuje nebo poškozuje jeho práva

- i) mají povědomost o tom, že každé jednání, které ohrožuje práva druhých (šikana, násilí, zastrašování aj.), je protiprávní
- j) znají základní způsoby odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky

6. – 9. ročník

- a) žáci znají význam harmonických mezilidských vztahů pro zdravý životní styl a zdraví
- b) respektují odlišné názory či zájmy lidí a odlišné způsoby jejich chování a myšlení, jsou tolerantní k menšinám
- c) znají a uplatňují vhodné způsoby řešení neshod se spolužáky, spory řeší nenásilným způsobem
- d) znají vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích
- e) umí spolupracovat ve skupině a přebírat zodpovědnost za společné úkoly
- f) znají významné dokumenty upravující lidská práva a sociálně právní ochranu dětí
- g) znají činnost důležitých orgánů právní ochrany občanů
- h) uvědomují si podstatu protiprávního jednání a právní odpovědnost za případné protiprávní činy
- i) umí zhodnotit vhodné a nevhodné zdravotní návyky
- j) umí vysvětlit své konkrétní postoje a chování z pohledu zdraví
- k) ví, co je podstatou zdravého životního stylu a snaží se o jeho realizaci
- l) znají pozitivní vliv aktivního pohybu, relaxace, duševní hygieny
- m) ví, že zneužívání dítěte je trestné
- n) umí diskutovat o rizicích zneužívání drog, orientují se v trestně právní problematice návykových látek
- o) ví, kde hledat odbornou pomoc, v případě potřeby ji dovedou využít
- p) bezpečně zvládají účelné modely chování v krizových situacích (šikanování, týrání, sexuální zneužívání apod.) a správně se rozhodují v situacích vlastního nebo cizího ohrožení
- q) dokáží komunikovat se specializovanými službami (linky důvěry, krizová centra)
- r) odmítají projevy brutality a násilí zprostředkované médii a umí o nich diskutovat

8. Metody a formy, jakými budou dílčí aktivity řešeny

Program je zaměřen na:

1. – 5. ročník

- a) společné stanovení a zažití pravidel soužití mezi žáky a učiteli
- b) zvyšování zdravého sebevědomí žáků
- c) zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti
- d) vnímání individuálních odlišností dětí mezi sebou a přijímání těchto jevů
- e) nácvik vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry
- f) rozvoj schopnosti diskutovat, komunikovat, řešit problémy a konflikty
- g) rozvoj schopnosti klást otázky, umění vyjádřit svůj názor, umění říci „ne“,
- h) navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě,
- i) osvojování a upevňování základních návyků v rámci zdravého životního stylu – hygiena, životospráva, sdělení základních informací z oblasti prevence experimentování s alkoholem a cigaretami
- j) základy etické a právní výchovy
- k) zaměření pozornosti na včasné odhalování specifických poruch učení nebo i jiných postižení

- l) všestranný rozvoj osobnosti žáka
- m) soustředěnost na včasné diagnostikování sociálně-patologických problémů ve třídních kolektivech
- n) důraz na spolupráci s rodiči
- o) nabídka volnočasových aktivit
- p) ekologická výchova
- q) návštěvy filmových a divadelních představení, koncertů, besed apod. Účast v soutěžích výtvarných, sportovních, zdravotnických, dopravních

6. – 9. ročník

- ✓ přechod na druhý stupeň základní školy přináší řadu změn a z nich vyplývajících zátěžových situací - změna třídního učitele, střídání vyučujících v jednotlivých předmětech, odchod některých spolužáků (víceletá gymnázia, sportovní třídy apod.) a příchod nových spolužáků, zvýšené nároky na objem a strukturu učiva
 - a) vzájemné poznávání účastníků
 - b) vytváření vztahu důvěry mezi žáky a učiteli a mezi žáky navzájem
 - c) stanovení pravidel soužití třídního kolektivu
 - d) formování skupiny, která je pro žáky bezpečným místem, která jim pomůže vyhnout se rizikovému společensky nežádoucímu chování – šikanování, užívání alkoholu a drog, vzniku různých typů závislostí
 - e) začlenění nových žáků do kolektivu třídy
 - f) trénink obrany před manipulací, s uměním říci „ne“
 - g) trénink odpovědnosti za vlastní rozhodnutí
 - h) zvládání náročných fyzických duševních situací
 - i) umění vyrovnat se s neúspěchem
 - j) upevňování vztahů v kolektivu vrstevníků
 - k) rozvoj schopností přijímat svobodná a odpovědná rozhodnutí
 - l) nácvik efektivní komunikace na základě vlastních prožitků
 - m) nácvik řešení zátěžových situací
 - n) zvýšení schopnosti odolávat nebezpečím, krizím, stresu, zátěžovým situacím (včetně odmítání alkoholu, drog, nikotinu, nevhodných způsobů chování)
 - o) přehled životních rizik
 - p) společenské vztahy (včetně mediální hygieny, vlivu reklamy apod.)
 - q) modelové, projektové situace poskytující návody k řešení problémů

9. Vyhodnocení preventivní strategie

- ✓ vyhodnocení celého programu bude provedeno v červnu roku 2026,
- ✓ o programu školní metodik prevence povede průběžné záznamy, s jejichž výsledky bude pravidelně seznamovat vedení školy a ostatní pedagogické pracovníky
- ✓ vyhodnocení se týká věcné podstaty realizace jednotlivých akcí a aktivit, dává přehled o počtech účastníků, finančních nákladech a schopnosti realizovat jednotlivé programy

Na poradě projednáno a schváleno dne: 31. 8. 2023